

BISERICA și SCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

<p>PREȚUL ABONAMENTULUI.</p> <p>Pentru Austro-Ungaria : Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor. Pentru România și străinătate : Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.</p>	<p>PREȚUL INSERTIUNILOR :</p> <p>Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 6 cor. ; până la 200 cuvinte 8 cor. ; și mai sus 10 cor. v. a.</p>	<p>Correspondențele să se adreseze Redacțiunii „BISERICA și ȘCOALA” Ear banii de prenumerațiune la TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.</p>
---	--	---

Fluctuațiunea religioasă în Ungaria.

Invățăatul profesor dela gimnasiul piariștilor din Timișoara, Dr. *Czirbusz Géza*, a dat la lumină în lunile din urmă ale anului expirat o monumentală lucrare: »Ungaria la începutul veacului XX,« din punct de vedere geografic, etnografic, național-economic și sociologic.

Cartea a făcut mare senzație în publicul cult, căci Dr. *Czirbusz*, care și-a câștigat deja prin lucrările sale etnologice anterioare un loc superior între oamenii de știință tratează un subiect de actualitate. Opera lui *Czirbusz* e construită cu un aparat științific modern, ear' concluziile autorului sunt de o temeinicie indiscutabilă, basate pe date și argumente pozitive, — încât cu drept cuvânt poate fi numită o operă monumentală.

Presa maghiară deși a primit în termeni elogiosi lucrarea foarte voluminoasă, s'a sfiit de a se ocupa cu de-amănuntul de ea. — probabil fiind-că concluziile lui *Czirbusz* sunt *antișoviniste*. Ziarele românești însă s'au ocupat de carte.

Credem că nu va fi lipsit de interes și în tot casul va fi instructiv și edificator pentru cetitorii noștri, ca să împrumutăm câteva date din »Ungaria la începutul veacului XX,« asupra fluctuațiunii religioase din Ungaria, pentru a ne da seama cum stăm, unde am ajuns, — ca apoi pe această basă să ne croim munca de viitor, pentru întărirea și salvarea poporului nostru credincios și a neamului.

În cei din urmă zece ani romano-catolicii au format și formează pătura mai numeroasă și mai puternică a populațiunii țării, menținându-se proporția superiorității sale numerice. La 1890 au fost 10.4 milioane, la 1900: 11.7 milioane. Protestanții, toți, la 1890: 3.4, la 1900: 4.6 milioane; *ortodocșii au sporit dela 2.6 la 3 milioane*. Câtul sporirii după confesiuni e foarte variat. Mai mult sporesc Oveii — se înțelege și prin

imigrare —; sporiul romano-catolicilor este dela 47 % — 51 %: celelalte confesiuni scad, mai ales numărul *gr.-catolicilor nemaghiari*.

Catolicii sunt în majoritate, formând (împreună cu *gr.-catolicii*) 61.4 % din populație, adică 11.775,056 suflete; după dinșii cei mai numeroși sunt *gr.-orientali*: 3 milioane. Protestanții, toate confesiunile împreună, sunt: 3.688,652, ear' adăugându-li-se Oveii sunt: 4.550.010.

Prin treceri religioase, după datele din 1900, dela 1896—1902 romano-catolicii au câștigat 1825 suflete (în Croația au *perdut* 17); *greco-catolicii au câștigat* 324 (în Croația au *perdut* 18); **gr.-orientalii din Ungaria au *perdut* 948**, în Croația au câștigat (Sârbii) 121.

Protestanții slăbesc pe toată linia. Gr.-orientali *perd* prin Nazarineni și prin treceri la *gr.-catolici*.

Eată datele ce le-am spicuit din cartea lui *Czirbusz*, asupra fluctuațiunii religioase din Ungaria, cu speciala intențiune de a reda fluctuațiunea religioasă la poporul românesc din această țară.

În fața rigidelor date statistice nu mai încape îndoială, că ori cât sporim noi Românii, după procentuația generală, stăm rău, atunci când noi *gr.-ort.* avem de înregistrat înstrăinarea unui mare număr de credincioși, dela biserica străbună.

Rău stăm noi, dar' foarte rău stau și frații noștri *gr.-catolici*, căci ei **perd în favorul gr.-catolicilor maghiari!**...

Tot în cartea lui *Czirbusz* se spune, că în privința culturii, numai Rutenii sunt inferiori Românilor. Din statistica înrolărilor în armata earăși vedem, că Românul a ajuns la coadă: feciorii chemați la oaste îndeplinesc într'un procent foarte redus condițiunile admisibilității în armată. De starea economică a noastră, nici nu

mai e de vorbit, în comparație cu Ovreii, Germanii și Maghiarii...

Această stare desolată însă nu trebuie să ne facă să ne perdem cumpătul; ci să *tragem numai clopotul*, ca să deșteptăm pe cei chemați, să meargă la postul lor, pe care împlinindu-l, — darul lui Dumnezeu și mântuirea poporului urmează.

S. S.

Din trecutul ziarului nostru.

„*Telegraful Român*“ împlinind la 3 Ianuarie 50 de ani de existență, din acest incident publică un articol din care reproducem și noi următoarele:

Poporul român, ținut din adins în întunec în cursul secolilor, la toate lucrurile bune a ajuns cu mult mai târziu decât celelalte popoare. Astfel și la *gazete*. Deși încă pe la începutul secolului XVII se inventase și luase avânt aceasta formă de comunicare de idei, întâmplări, noutăți și descoperiri, — Românii nici pe la finea secolului XVIII nu aveau încă gazetă tipărită în limba lor.

Adevărat, că pe la anul 1795 s'a format o societate în Transilvania în scopul editării unei foi românești, dar încercarea a rămas neisbutită, și oamenii au rămas numai cu *dorința*.

Gazeta aceasta era proiectată să apară în fiecare săptămână odată, în format de două coale, aducând pe rând articoli din științele teologice, filosofice, matematice, istorice, etc., comunicând cetitorilor, firește, și noutăți și evenimente politice din lumea de atunci.

Societatea adresase deja apel către publicul român, cerându-i sprijinul și invitându-l să facă abonamente cu 15 fl., pe an; dar timpurile erau atât de critice și împrejurările atât de gîngăse pe atunci, în cât nici apelul acesta, tipărit cu concesiune mai înaltă, n'a putut fi împărțit printre Români.

Foaia n'a apărut, și din încercarea neisbutită numai atîta urmă ni-a rămas, că sufletul acestei întreprinderi literare a fost *Ioan Molnar* din Sadu, doctor (medic) de ochi, care a scris mai multe cărți de folos pentru poporul român, pe atunci atât de înapoiat.

La anul 1825, când intrasem bine în secolul XIX, s'a făcut apoi a doua încercare de a edita o gazetă românească.

Un Român zelos, care trăia în Lipsca, a tipărit acolo un număr de probă din „**Fama Lipschei**“ și l'a împărțit publicului cetitor român, invitându-l să facă abonamente.

Se vede însă, că ori foaia n'a corăspuns gustului și așteptărilor Românilor, ori aceștia nu

înțelegeau încă scopul și însemnătatea unei gazete naționale, căci gazeta după puține zile de viață a trebuit să-și sisteze apariția.

Se poate însă, că motivul scurtei vieți a *Famei Lipschei* a fost și acela, că era editată departe de lumea românească, și astfel, date fiind greutățile de comunicație de pe atunci, Românii o primiau cu mari întâzieri.

Pe lângă acceptabilitatea acestui motiv pledează faptul, că la scurt timp după aceasta, la anul 1828, apar de-odată două gazete românești în țările de peste Carpați, Muntenia și Moldova, anume: „**Curierul Românesc**“ în București, și „**Albina Românească**“ în Iași, ambele ziare politice, comerciale și literare, și de o durată destul de lungă.

La noi prima foaie românească a fost „**Foaia Duminecii**“, editată în Brașov, cu cuprins corăspunzător trebuințelor poporului român.

Locul acestei foi l'a luat mai târziu „**Gazeta Transilvaniei**“, în viață și astăzi, cu fiica ei „**Foaie pentru minte, inimă și literatură**“, ear' și mai târziu a început a fi publicată și la Blaj o foaie, sub titlul „**Organul Luminării**“, cu tendențe de a cultiva limba românească.

Rînd pe rînd au început apoi a mai apărea și altele, atît la noi, cât și în țările române de peste Carpați, unele cu viață mai lungă, altele numai pentru a apune cât mai curînd după naștere. În Cernăuți încă a fost scoasă la lumină în anul 1849 o foaie intitulată „**Bucovina**“, care era tipărită în limba română și germană, și a făcut bune servicii neamului românesc.

Vîzînd și înțelegînd cel-ce viață a dat ziarului nostru, *Andrei baron de Șaguna*, cât de mare folos aduce o gazetă bine redactată, pentru-că răspîndește în popor idei nobile și frumoase, cunoștințe de tot soiul, și-l face să-și cunoască interesele proprii, pregătindu-l apoi și pentru luptele ce va avea să poarte întru respectarea lor: în nemărginita sa îngrijire pentru îmbunătățirea sorții poporului a aflat de necesară editarea unui organ de publicitate aici în Sibiu, editarea ziarului nostru. Ideea salutată fiind cu însuflețire din toate părțile, realizarea ei nici n'a întârziat mult, *ci cu începerea anului 1853 a fost prefăcută în faptă*. Ideea aceasta a avut-o *Șaguna* încă la anul 1850, când a cumpărat tipografia archidieceșană, în care se tipărește, dela înființare până astăzi, ziarul nostru.

Pentru-ca să ajungi la un bine durabil și perfect, trebuie să *lupți* pentru a-l ajunge, și trebuie să faci un drum lung și obositor. Popoarele fac acest drum conform îndrumărilor primite dela cei înțelepți și luminați dintre fiii lor. Aceștia fac *începutul* înaintării spre bine, ei pun fundamentul binelui dorit, pe care și dacă nu-l ajung ei, urmașii negreșit trebuie să-l ajungă. Îl ajung însă

numai dacă rămân pe calea ce li-s'a arătat și nu deviează dela ea.

Multe începuturi de acestea a făcut marele nostru *Șaguna*, și păcat strigător la ceriu am comite dacă n'am merge mai departe pe căile ce el ni-le-a precizat, pentru-ca să ajungem cu siguranță la binele dorit.

Un bun dintre cele mai prețioase pentru popoarele dornice de viață este astăzi *cultura*, luminarea minții. Pentru-că astăzi tăria popoarelor nu mai reșede în numărul și puterea brațelor, ci în forțele intelectuale. Nu cu pumnul, ci cu mintea se bat astăzi popoarele!

Pentru-ca un popor să poată ajunge la bine pe terenul cultural, nu e destul să se indice *calea*, ci factorii de cari dispune poporul trebuie să între *toți* în acțiune pentru a îndrepta de fapt poporul pe calea ce duce la bine.

Natural, că la poporul nostru singurii factori asupra cărora poate să cadă această sarcină sunt *preoții* și *învățătorii*, sfătuitoarii și conducătorii naturali ai poporului român, cari îi cunosc toate durerile, toate însușirile și înclinațiunile, bune și rele.

Când s'a gândit deci *Șaguna* la înființarea acestui ziar, s'a gândit întâiu de toate la scumpul său popor român, apoi la luminătorii acestuia, la *preoți* și *învățători*, pe seama cărora a înființat ziarul, în scopul, ca centrul archidiecesei să țină strinsă legătura cu ei prin acest organ de publicitate, și ca toate învățăturile pe cari ei le vor putea scoate din coloanele sale, să le dea mai departe poporului de rînd, și să pună astfel bazele culturii în sinul poporului, ținut atîta amar de vreme în întunec.

Pentru luminarea poporului, prin *preoți* și *învățători*, a fost înființat deci acest ziar. Pentru îndreptarea poporului pe calea care duce la bine! Căci ce-i folosesc poporului toate legile bune și frumoase, toate instituțiunile laudabile de stat dacă nimeni nu i-le comunică, nu i-le esplică și nu-l face atent asupra favorurilor ce le poate scoate din ele? Ce-i folosesc poporului *drepturile* cetățenești, pe cari le are în stat constituțional, dacă nimeni nu-i spune și nu-l instruiază cum are să se folosească de ele? ?

Și fiind-că dintru început ziarul nostru în scopul acesta a fost înființat, în scopul de a pute fi comunicată cultura națională poporului nostru de rînd prin *preoții* și *învățătorii* *sei*, — acestora le incubă datorința de a sta toți grupați în jurul acestei foi, acordându-i tot sprijinul posibil, pentru-că cu puteri unite, cei de mîne să poată continua opera antecesorilor: îndrumarea poporului român din patria aceasta pe calea care duce la bine și fericire, pe calea indicată nouă de nemuritorul *Șaguna*.

Cei-ce stau aproape de popor și au influență nemijlocită asupra poporului, lucreze deci conform intențiunilor nobile ale lui *Șaguna* când caută să stee aproape și de ziarul nostru, pentru-ca să poată face pe mijlocitorii și propagatorii ideilor cuprinse în coloanele sale, spre înflorirea neamului și spre ajungerea la bine și fericire a poporului nostru.

Eată de ce deci vrednicii următori ai lui *Șaguna* în scaunul arhieresc, n'au întrelăsat la nici o ocasiune a atrage atențiunea preoților și învățătorilor asupra acestei datorințe a lor, — datorința de a fi răspânditori ai culturii naționale printre diferitele pături de popor. Și dacă lucrul acesta laudabil toți l'ar împlini cu conștiințiositate, întemeiătorul ziarului nostru, marele *Șaguna*, satisfacție și mulțămire nespusă ar simți. acolo unde se află acum, în sinul dreptilor, pentru-că ar vedé că preoții și învățătorii nostri vrednici sunt de îngrijirea pe care *El*, li-a dat-o, câtă vreme se afla în viață.

N'am găsit urme scrise despre *planul* ce și-l'a făcut Andreiu baron de *Șaguna*, cu privire la editarea ziarului nostru; dar sunt convins că și în chestia aceasta, ca în toate chestiile de interes public, *Șaguna* a procedat după un anumit plan pe care și-l'a stabilit și precizat bine înainte, și pe care l'a trecut și pe hârtie. Cum însă prin actele și prin scrisorile rămase în urma marelui întemeietor al ziarului nostru multe mâni au umblat, chemate și nechemate, se poate că aceea ce am căutat și n'am aflat, s'a pierdut, ori apoi e bine păstrat, în bune mâni. Tot ce am putut găsi este avisul, că ziarul va apăre negreșit cu începerea anului 1853, cu *programul* stabilit astfel.

»Plini de bucurie ne grăbim a face cunoscut că gazeta noastră va eși la lumină cu începutul lunii lui Ianuarie 1853, sub numire de „*Telegraful Român*“. Tendența acestei va fi: *a împărtăși poporului român din politică, industrie, comerț și literatură, idei și cunoștințe practice, potrivite cu timpul, și amăsurate trebuințelor lui*, a-l învăța să-și cunoască pozițiunea și *drepturile ce-i sunt asigurate în stat*, a-l lumina asupra intereselor, cari taie în viața privată și publică a lui, *a-i mișca activitatea puterilor fizice și morale*, a da direcțiune spiritului lui către tot ce contribuie la înaintarea și dezvoltarea sa, și a-l convinge, că numai prin îmbunătățirea stării sale materiale și morale poate ajunge la cultură și fericire.

Această tendență, pe care „*Telegraful Român*“ nu o va perde nici-odată din vedere, va sta în cea mai strînsă legătură și armonie cu principiile cele nestramutate ale monarhiei, cu așezămintele ei fundamentale cu paza cea sfîntă a

dreptului din lăuntru și din afară, cu ținerea cea strinsă a ordinii, cu respectul religiosității și al moralității și cu temeiul liberei dezvoltări, de care se bucură toate popoarele din sat. Intre marginile acestor momente mari și însemnătoare, pe cari se reazimă singuranța și tăria monarhiei, și fericirea publică și privată a popoarelor, cari se află sub scutul legilor ei, „*Telegraful Român*» se va mișca liber în drumul ce și-a însemnat spre a ajunge la scopul ce și-l'a propus, — *de a în-veța și a folosi pe poporul român*».

Inmormântarea protopopului Petric.

Luni, în 6/18 Ianuarie, ziua de Bobotează, s'a săvârșit ceremonia funebră a regretatului năgănar, protopopul I. Petric. La orele 2 p. m. spațioasa biserică a Sf. Nicolae din Scheiu gemea de lume. Erau reprezentante toate clasele societății române din Brașov și împrejurime. Numeroase deputațiuni din cler și mireni încunjurau sicriul celui-ce în viața sa fusese atât de mult venerat. Toți veniră să-i dea ultimul onor. Din Râșnov în special, care a fost locul natal al repausatului, s'a prezentat o deputațiune de 40 inși sub conducerea d-lui învățător pensionar G. Proca. Lângă sicriu inconsolabila soție, — care îi fusese tovarășa vieții timp de 64 ani, — încunjurată de membrii familiei. Corpul regretatului protopop era în sicriu descoperit, având o seninătate și o blândețe extraordinară în trăsăturile feței. Par-că dormia. Ceremoniile funebre le-a săvârșit dl Dr. Eusebiu Roșca, directorul seminarului din Sibiu, asistat de protopopii Voina Baiulescu și alți vr'o 14 preoți din oraș și din tractul protopopesc. Cântările le-au executat cantorii dela Sf. Nicolae și dela biserică din cetate.

Dintre onorații, cari erau de față, am remarcat pe dl fișpan contele Ștefan Lazar, generalul de brigadă Iosif Tappeiner, vicșpanul Dr. Jekel, primarul Francisc Hiemesch, inspectorul școlar Dr. Pinter, prim-notarul comitatului Panczel ș. a. Din partea bisericii catolice era de față o deputațiune compusă din parochul abate Edmund Neuriehrer, epitropul Ștefan Verzar și un capelan. Biserica evanghelică a fost reprezentată prin decanul Dr. Herfurth, paroch în Cristian, care s'a prezentat în roba de ceremonii.

După săvârșirea prohodului, părintele protopop V. Voina a ținut o predică funebră mișcă-

toare, în care a relevat momentele mai însemnate din viața și activitatea blândului și neobositului protopop Petric.

La sărutarea cea din urmă era emoționantă scena când foștii fii sufletesți ai decedatului se îmbulzeau în jurul cosciugului spre a-i da între lacrimi de jale ultimul semn de iubire. Sicriul a fost ridicat apoi de 14 preoți și condus, încunjurând altarul, la mormânt.

Pe la oarele 4 fără un stert rămășițele pământești ale regretatului protopop Petric erau acoperite de țărână. Odihnească în pace!

„G. T.“

Sfaturi economice

pe luna Ianuarie.

Acum pe arături n'avem mult de lucru. Lucrul de căpetenie e gunoitul arăturilor și al viilor, dacă-i bun drumul pentru cărat. Gunoiul cărat îndată să-l împrăștiem, căci altfel în locul unde am adunat gunoiul vor fi prea îmbuibate sămănăturile.

De *dobitoace* să avem grijă și în cazul când n'au de lucru. Nu-i de lipsă a le hrăni atât de bine, ca în vreme de lucru, dar nici la o nutrire mîrșavă nu-i priincios a le învăța, căci până la primăvară vor slăbi și atunci vom avea multe neplăceri cu ele. Să dăm nutreț învrîstat vitelor, să-l aerisim cam de două ori la zi, căci în aerul nădușit ușor se îmbolnăvesc vitele. În vreme frumoasă să mănăm zilnic vitele pe câteva cîșuri la câmp, ca să se miște puțin.

Iapa și vaca pe vremea asta începe a făta. Să le așternem așternut mult. Dacă fătarea merge cu greu, să nu ascultăm de vrăjitori și alte năvingii, ci să chemăm numai-decât pe veterinar. Să nutrim bine dobitoacele de făt, ca să aibă lapte destul pentru hrănirea fătului. Să nu uităm, că dacă tinerul dobitoc nu capătă hrană destulă în vremea întie a vieții sale, nici când nu vom avea un dobitoc bun, tare și bine dezvoltat.

În *grădina de legume* gunoim, săpăm și întoarcem pământul, dacă îi priincios a-l întoarce. Unde-i obiceiul a sădi verdețuri și zarzavaturi pentru piață, se fac în luna aceasta melegarele.

În *grădina de pomi* asemenea gunoim; mai priincios e a gunoi cu zeamă de gunoi; întoarcem

pământul, săpăm gropile pentru pomii ce vom sădi la primăvară. După aceea curățim pomii de mușchi, de viermi, omide și de alte insecte vătămătoare, de coji hêtrâne, de iască, de craci uscați; stropim trunchiul cu zamă de var ori cu suflat de fier; ungem ranele pomilor pricinuite de iepuri cu o mestecătură de balegă, pământ cleios și păr de bou tăiat mărunț. Dacă nu-i încă zăpadă și ger mare, gunoim pomii săpând un șențuleț cam de jumătate metru în jurul trunchiului, și-l umplem cu gunoiu, apoi îl acoperim cu pământul scos din groapă. Ear' dacă deja a înghețat și a nins, curățim zăpada din jurul pomului, ca astfel pământul să înghețe cât mai tare; și după aceea adunăm earăși neaua cu lopata grămezi, ca astfel să se umplă pământul cu umezea'ă și prin aceasta întârziind înflorirea pomilor, îi vom scăpa de brumă.

In vii acum se bat parii; rigolăm, gunoim și curățim de omide.

In pivniță vinurile noi trebuie trase, buțile goale trebuie opărite, ear' în cari a scăzut vinul, trebuie umplute. Dacă e frig mare, crepăturile pivniții le astupăm cu paie, ca să nu se răcorească.

Gospodarul harnic își găsește îndeletnicire și în casă. Având economul timp a drege uneltele economice, acum își cumpără sēmēțele și mașinele trebuincioase, mai se îndeletnicește nițel și cu împletirea corfelor și rogojinelor, ca și prin aceasta să-și câștige câțiva bănișori.

Acum este destulă vreme și de cetit, căci numai prin cetire vom putea ținea pași cu celelalte popoare. Precum preotul, asemenea și gospodarul bun până la moarte trebuie să învețe.

P.

Abonament

la

„Biserica și Școala“

Învităm pe toți amicii cauzei biserice și școlii noastre să grăbească a se înscrie de abonenți ai acestei reviste, a cărei devisă o reprezintă însuși numele ei, și dela care precum în trecut așa nici în viitor nu se va abate. Abonamentul se poate socoti cu începere dela 1 Ianuarie st. v. 1903.

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an 10 coroane; pe șase luni 5 coroane

Pentru România și străinătate:

Pe an 14 franci; pe jumătate an 7 franci

Abonarea se poate face prin mandat poștal, având a se scrie legibil numele și adresa abonentului, pe cuponul mandatului poștal A se adresa direct la

Administrația tipografiei diecesane.

Arad, strada Révay Nr 10.

Terminul de solvire pentru calendarele 1902 și 1903 eventual returnarea calendarelor nedescăcute din 1903 expirând deja în 15 l. c. prin aceasta rugăm pe toți acei domni cari nu au satisfăcut acestui ordin să achite prețul în timpul cel mai scurt ear calendarele nedescăcute să le returneze cel mult până în 30 l. c. st. n. căci la din contră nu se vor mai reprimi ear contul respectivilor va fi însărcinat până în puterea calendarelor trimise în luna Octombrie 1902.

Arad, la 23 Ianuarie 1903.

**Administ. Tipografiei diecesane
strada Révay Nr. 10.**

CRONICA.

* *Pentru fondul de ajutorare al elevilor dela Seminarul diecesan rom gr. or. din Arad* s'au adunat următoarele sume:

Colecta Nr. 223 dela oficiul parochial din Comeat — colectant Sinesie Cociuba: Biserica gr. or. din Comeat 2 cor.; George Spănu, inv. 1 cor.; Vasile Spănu, teol. 1 cor. De tot 4 cor.

Colecta Nr. 515 dela oficiul parochial din Remet, colectant, Ioan Bere, invetător 2 cor.; Sabina Bere, născ. Papp 1 cor.; Mihaiu Bere, preot 1 cor.; Ioan Toda alui Ștefan, epitrop 1 cor.; Vasile Blaga, cantor 1 cor.; Oana David, 1 cor.; Nicolae Dumiter, econ. 20 fil.; Ioan Bradea 20 fil.; Gavriș Vasiliu 20 fil.; Oana Pițu, 40 fil.; Vasile Bradea, econom 20 fil.; Lazar Coste 20 fil.; Ioan Dumiter, 20 fil.; Pavel Blaga, 40 fil.; Ioan Toda alui Todor, 20 fil.; Dimitrie Toda, 20 fil.; Ilie Blaga 20 fil.; Gavril Popa 20 fil.; George Coste, 20 fil.; Filimon Coța, 20 fil.; George Papp, sergent 1 cor. De tot 11 cor. 20 fil.

Colecta Nr. 470 dela oficiul parochial din Toboliu colectant, George Drimbea preot: Dela mai mulți poporeni din Toboliu, cu tasul la sêrbătorile Nașterii Domnului 6 cor., 10 fil.

Colecta Nr. 595 dela oficiul parochial din Seghiștê Hêrșești colectant, Moise Popoviciu preot, Ilie Borna, 10 fil.; Ioan Borna, 10 fil.; Miron Dragoiu, 40 fil.; Ioan Dragoiu 10 fil.; Mihai Negrita, 6 fil.; Cula Borna, 20 fil.; Moise Petriș, 20 fil.; Andriș Haica, 20 fil.; Vasilie Mihuța, 4 fil.; Dochie Popa, 10 fil.; Crăciun Petriș, 20 fil.; Marie Petriș, 10 fil.; Iacob Petriș, 4 fil.; Mitru Popa, 6 fil.; Ioan Toderaș, Petriș, 8 fil.; Șandor Schwartz, neguțator 40 fil.; George Mihuța 10 fil.; Nichita Petriș 14 fil.; Ioan Murgu, 10 fil.; Pavel Micu, 10 fil.; Teodor Faur, 6 fil.; Filip Mihuța 20 fil.; Găvrila Petriș 12 fil.; Mitru Mihuța, 4 fil.; Ambrosie Mihuța 10 fil.; Mărie Mihuța 4 fil.; Floare Negrita 10 fil.; Vasilie Murgu 10 fil.; Moise Popoviciu, preot 2 cor.; Dolina Popoviciu, 40 fil.; Petru Popoviciu, 20 fil.; Savu Petriș, 6 fil.; N. N. 16 fil.; Vasilie Dolga, pedagog 20 fil. De tot 6. cor. 60 fil.

Colecta Nr. 221 dela oficiul parochial din Dorgoș, colectant George Botta: Biserica rom. gr. or. din Dorgoș 2 cor.; George Botta, preot 1 cor.; Traian Muntean 40 fil.; George Berzovan, 20 fil.; Vasilie Blazs 40 fil.; George Popescu, 40 fil.; Alexa Hobian, 20 fil. De tot 4 cor. 60 fil.

Colecta Nr. 44 dela oficiul parochial din Covăsânț, colectant Ioan Micloși preot: Nica Tudor, econom 20 fil.; Sfeta Cure, econ. 20 fil.; Mihai Vorțan 40 fil.; George Bolta, econom 20 fil.; Toodor Șerban, econom 40 fil.; Liubomir Onu, proprietar 1 cor.; Veturia Bufta 1 cor.; Sabin Bufta 1 cor.; T. Dalea inv. 60 fil.; Romul L. Papp, inv. 1 cor.; Iuliana Fildan Popescu 1 cor.; George Vorțan 30 fil.; Ioan Micloși, preot 2 cor. Cu tasul în Biserică 4 cor. 15 fil. Cu tasul în biserică 54 fil. De tot 13 cor.; 99 fil.

Colecta Nr. 322 dela oficiul parochial din Nerêu, colectant: Silviu Bichiceanu, paroch 1 cor.; Vichentie Fleșer, econom 40 fil.; Pavel Mihaiu, comerciant 40 fil.; Axentie Popoviciu, măiestru faur 50 fil.; Constantin Popoviciu, econ. 20 fil.; Pavel Fumor, econom 2 cor.; Iulian Dogariu, econom 1 cor.; George Mezin, econ. 1 cor.; Pavel Mezin, econom 1 cor.; Eremie Mezin, sen. econom 1 cor.; Eremie Fumor, econom 1 cor.; Paraschiva Mihaiu, 2 cor. Simeon Băran, econom 20 fil.; Șofron Băran, econom 40 fil.; Nicolae Stefan, econom 40 fil.; Elena Mezin, econoamă 1 cor.; Filip Galletariu, econom 40 fil.; George Marincea, bētr. 20 fil.; George Minișan, econom 80 fil.; Stefan Minișan, econom 80 fil.; Ioan Minișan econom 20 fil.; Floare Mărăzan, econ. 20 fil.; Andreiu Sirbu, econom 40 fil.; Stefan Stroia, econom 40 fil.; Eremie Mezin, jun. 2 cor.; Lazar Mihaiu, econom 40 fil.; George Oprean, econom 2 cor.; Timotei Tēmpian, econom 50 fil.; Luca Sērbu, econom 40 fil.; Simeon Simeon, econom 20 fil.; Stefan Isac, econom 40 fil.; Nicodim Tēmpian, econom 10 fil.; Simeon Tēmpian 40 fil.; Gligor Crișan, econom 20 fil.; George Crișan. econom 40 fil.; Filip Mihaiu, econom 50 fil.; Petru Băran, inv. 1 cor. De tot 25 cor., 40 fil.

Colecta Nr. 35 dela oficiul parochial din Socodor colectant: Gavril Lazar, preot 1 cor.; Aureliu Varga, preot 1 cor.; Ioan Crișan, inv. 1 cor.; Petru Adoc, econom 40 fil.; Flore Vuc epitrop 1 cor.; Dimitrie Nădăban 1 cor.; Pavel Mērșeu 1 cor.; Ghiula Chebeleu 10 fil.; I. B. 10 fil.; Ioan Nădăban 20 fil. Comuna bis. rom. gr. or. din Socodor 10 cor.; Dr. George Vessa 1 cor.; Cu tasul în ziua Nașterii Domnului 3 cor.; 28 fil. De tot 21 cor. 8 fil.

Colecta Nr. 111 dela oficiul parochial din Tauț, prin colectantul Pavel Anna, preot 1 cor.; Ioan Nica, notar 1 cor.; Martin Nedella, oficiant 1 cor.; (indescifrabil) 50 fil.; epitropia parochială 1 cor. De tot 4 cor. 50 fil.

Colecta Nr. 77 dela oficiul parochial din Buhani prin colectantul Ioan Muntean, preot. Cu tasul în Sf. biserică 90 fil.; Ioan Muntean, preot 1 cor. De tot 1 cor.; 90 fil.

Colecta Nr. 27 dela oficiul parochial din Macea prin colectantul Ladislau Petrila, preot: Papp Domo-kos 10 fil.; Cornelia Luțai, 1 cor.; Lucreția Rațiu 1 cor.; Adriana Rațiu 1 cor.; Liviu Rațiu preot 1 cor.; Matilda Toth 40 fil.; George Bota, neguțator 20 fil.; Ioan Petrilla, econom 10 fil.; Ioan Boțoc, inv. 1 cor. 20 fil.; Ladislau Petrila, preot 1 cor.; Sever Petrila, 1 cor.; Cristina Petrilla, preoteasă 1 cor.; Schvarcz Iozsef 60 fil.; Walder 10 fil.; (indescifrabil) 1 cor.; Petru Șiclovan, econom 40 fil.; Mitru Macea, econom 40 fil.; Ioan Cazan, epitrop 20 fil.; Moisa Sfat 50 fil.; Pantelie Sfātu 50 fil.; Stefan Secuiu 20 fil. De tot 12 cor. 90 fil.

Colecta Nr. 302 dela oficiul parochial din Parța, prin colectantul Ioan Russu, preot: Simeon Sarandel econom 60 fil.; Ioan Russu, preot 2 cor.; Atanasie Berlovan, econom 10 fil.; Atanasie Pava, econom 20 fil.; Stefan Milovan, econom 20 fil.; Cechina Filip, econom 30 fil.; Avram Blașiu, inv. 1 cor.; Jivotă Cădărea 20 fil. De tot 4 cor. 60 fil.

A incurs pe aceste 12 colecte suma de 116 cor. 87 fil.

Suma incursă până aci 5 .. 44 ..

La olaltă 122 cor. 31 fil.

* **Fidanțare.** Dl *Constantin Doboșan*, cleric abs. și fos elev al Seminarului teol. din Arad, s'a fidanțat Duminecă în 29 Decembrie c. v. cu gentila d-șoară *Silvia Colojoara*, fiica vrednicului preot Silviu Colojoara din Sculea, comitatul Timișului. — Felicitările noastre sincere!

* **Boboteaza în București.** La oarele 11¹/₂ dim. s'a sēvērșit sfințirea apelor, la pavilionul de pe cheiul Dimhroviței, de către Mitropolitul Primat, cu clerul mitropolitan, în prezența Regelui și însoțit de principele Ferdinand și înconjurat de curtea regală. La această ceremonie au asistat miniștrii, președinții corpurilor legiuitoare, ai înaltelor curți, primarul capitalei, generalii și alți ofițeri superiori, funcționarii superiorii ai statului etc. etc. În momentul când Mitropolitul Primat a pus sfânta cruce în apă, tunurile de pe Dealul-Spirei au dat obicinuitele salve. După

săvârșirea rugăciunilor, M. S. Regele, încunjurat de statele-majore, a primit defilarea trupelor în fața pavilionului ceremoniei.

* *In favorul Bucovinenilor.* Ziarul vienez „*Vaterland*“ a publicat nu de mult un important articol, în care cere, ca guvernul austriac să favorizeze românismul în Bucovina și în special caracterul român al bisericii bucovinene. „*Vaterland*“ examinează discursul pe care l'a ținut la București nu de mult vice-șeful Ligei culturale dl *George Popovici*, fost deputat în reichsrathul dela Viena. Discursul cuprinde, zice ziarul vienez, cea mai bună formulă după care întoimă flolitea austriacă în Bucovina. Dl Popovici a vorbit cu desăvârșită pricepere politică, ca un bun român și ca un bun prieten al Austriei. Conform argumentelor d-lui Popovici, Austria va trebui să combată pe Ruteni în Bucovina, și din cel al catolicismului. Ziarul „*Vaterland*“ e organ clerical.

O nouă foaie săptămânală. În Bistrița a început să apară o nouă foaie săptămânală sub titlul „*Revista Bistriței*.“ Ca proprietar-editor semnează dl Dr. Victor Onișor, cunoscut deja publicului din publicațiunile sale, ear' redactor responsabil dl G. M. Ungureanu. În același timp „*Revista Ilustrată*“, care eșia în Bistrița tot sub direcțiunea d-lui Dr. Onișor, a încetat de a mai apare.

* *Înfățișarea pe icoane a pogoririi Duhului sfânt asupra Apostolilor.* — La sărbătorile cele mai vechi ale bisericii creștine se numără fără îndoială sărbătoarea cinci-zecimii sau a pogoririi Duhului Sfânt. Deși sărbătoarea aceasta datează chiar din timpul Apostolilor, totuși infățișarea întemplierii, pe care se bazează ea, adecă pogorirea Duhului Sfânt asupra Apostolilor, nu o aflăm depinsă până în secolul VI. De abia în secolul acesta dăm de o infățișare a pogoririi Duhului Sfânt, și anume în manuscrisul călugărului sirian Rabulas din biblioteca laurentiană în Florența (Garruci, Storia dell' Arte christiana 140). În miniatura respectivă vedem pe cei doispre-zece Apostoli și pe preacurata Fecioară Maria stând drept sub un arc, sf. Maria la mijloc și câte șase Apostoli de o parte și de alta. Toate capetele au câte un nimb și de asupra limbi de foc. Duhul Sfânt în chip de porumb se pogoră de sus, de-asupra capului sf. Marie, și din rostul lui se revarsă o rază mică de lumină. Atât sf. Maria cât și sf. Apostoli își înalță dreapta ca și când ar vorbi ceva.

De infățișări ulterioare ale pogoririi Duhului sfânt nu dăm până în secolul IX. Dela acest secol însă până la al XII. se află foarte multe infățișări. La toate monumentele aceste aflăm același mod al compozițiunii, numai că Duhul Sfânt de regulă nu mai apare sub chipul unui porumb, ci al unei raze ce iese din ceriu. În orient a primit infățișările pogoririi Duhului sfânt în timpul acesta un adaus nou, adecă chipul unui bărbat bătrân cu coroană pe cap și cu inscripțiunea 'O λόγος. Cele mai vechi icoane grecești de acest fel ne infățișează pogorirea Duhului Sfânt, cum urmează: S-ta

Maria șede pe scaun și de amândouă părțile într'un semicerc șed cei 12 Apostoli. De-asupra lor Duhul Sf. în chipul unei lumini cu 12 raze, ear' sub dinșii într'un cerc șede un bărbat bătrân pe scaun, ținând o pânză cu 12 hârtii înfășurate (vezi: H. Dezel, Christl. Ikonographie, I. B. S. 497). Chiar așa se depinge pogorirea Duhului sfânt și după cartea de pictură de pe muntele Atos, numai că sf. Maria lipsește și Duhul sfânt se infățișează sub chipul unui porumb. În cartea aceasta de pictură, Ερμηνεία της ζωγραφικῆς, cetim adecă despre infățișarea pogoririi Duhului Sfânt: O casă și într'nsa cei 12 Apostoli, șezând prinprejur pe scaune. Sub dinșii o cămăruță boltită, eară în ea un bătrân, ținând cu amândouă mâinile o basma, în care se află 12 hârtii înfășurate, și având pe cap o coroană, de-asupra căreia e scris: 'Ο λόγος. De asupra odăii e Duhul sfânt în chip de porumb, din care iese în 12 raze 12 limbi de foc, care se așează pe capul fie-căruia din Apostoli.

Personificarea lumii sub chipul unui bătrân încoronat, care e proprie numai artei bizantine, ne indică, că apostolii după pogorirea Duhului Sfânt avea să meargă în toată lumea la învățat și botezat toate popoarele. Cele 12 hârtii înfășurate, ce le ține 'Ο λόγος în mâinile sale, înseamnă vestirea evangheliei în 12 felurite limbi, din cari își alege fie-care apostol una.

În biserica cea mare a mănăstirii Chilandari din Atos (ἡ μὲν ἑκ Χιλανδαρίου) s'a înlocuit „'Ο λόγος cu profetul Ioil (ὁ προφήτης Ἰωήλ), care e încoronat ca un rege, ținând într'o pânză 12 hârtii înfășurate. La profetul Ioil cetim adecă: „Voiu revărșa Spiritul meu peste toată carnea; și vor profeti fii vostri și ficele voastre; bătrânii vostri vor visa visuri, tinerii vostri vor vedé visuini. În zilele acelea voiu revărșa Duhul meu peste servi și servele mele (Ioil, 2, 28).“ Drept aceea înlocuește Ioil ca profetul pogoririi Duhului sfânt pe omul ce închipuește lumea.

* *Crima conturbării religiunii se comite și prin purtarea necuviincoasă la petrecerea uortului la tinterim.* — Ioan D. a fost condamnat din partea tribunalului țerii pe basa §. 303 al codului penal de aceea, pentru că la un conduct funebral, la care are a lua parte parochul ca funcționar, s'a apucat de ceartă cu un om, ocărindu-l în gura mare. Condamnatul a făcut recurs în contra sentinței tribunalului, motivându-l cu aceea, că funcțiunea preotului la înmormântare se cuprinde în prohodul din biserică și în rugăciunile ce se isprăvesc la mormânt, nu însă în petrecania însași. Curtea de casație însă respinsă cu emisul din 15 Octomvre 1886 Nr. 8980 recursul ca nemotivat. Caracterul unei funcțiuni religioase publice se întipărește înmormântării bisericesti prin intervenirea preotului și prin observarea solemnităților bisericesti. Localitatea, unde se plinește o funcțiune religioasă, nu e de fel hotăritoare pentru aprecierea funcțiunii. Ioan D. e așadară vinovat, a fl comis prin purtarea sa necuviincoasă crima conturbării religiunii. (Candela)

* **Dar pentru biserică.** Stimata Poamnă *Hormonyik Ilona* măritată *Ioan Bica*, notar în comuna *Mărăuș* din dragostea ce o are către biserica noastră a dăruit pe sama bisericeii din loc un clopoțel în 4 octav mare de argint china frumos în preț de 16 cor. Rugăm pe bunul Dumnezeu să-i răsplătească însuțit, și și pe aceasta cale îi aducem mulțămîtă. *Mărăuș* în 28 Decemvrie 1902. v. *Nicolae Haure*, inv.

* **Necrolog.** *Ioan Petric* protopop emeritatat al tractului *Brașov* și paroch al bisericeii Sft. *Nicolae* din *Brașov-Scheiu*, fost președinte al Delegațiunilor și Eforiei școalelor centrale rom. gr. or. din *Brașov*, actual vice-președinte al delegațiunilor și membru al Eforiei școlare, și-a dat nobilul său suflet în mânilor Creatorului, astăzi la 12³/₄ ore p. m., împărțășit fiind cu sfințele Taine. Moartea nemiloasă a răpit din mijlocul nostru un membru valoros, care din fragedă tinereță până la vârsta de 87 de ani a fost un înfocat spriginitor cu cuvântul și cu fapta al instituțiunilor noastre școlare, pentru cari și-a câțigat merite în veci neperitoare. Despre această ireparabilă pierdere cu durere incunoștiințăm pe toti amicii școalelor noastre și aderenții culturai naționale. Rămășițele pământești ale valorosului și probatului părinte al școalelor se vor ridica din biserica Sft. *Nicolae* și se vor depune spre vecinică odichnă în cimiterul aceleiași bisericeii, Luni în 6/19 Ianuarie 1903 la 2 ore p. m. *Brașov*, 3/16 Ianuarie 1903. Eforia școalelor centrale române gr. or. din *Brașov*.

Asemenea *Necrolog* a lansat și Comitetul parochial al Bisericeii Sft. *Nicolae* din *Brașov-scheiu*. "Rugați-vă pentru sufletul fericitului adormit!"

* **Calendarul Minervei** pe 1903 pe lângă o bogată materie calendaristică, pe lângă o mulțime de bucăți de valoare literară incontestabilă, ieșite din pana celor mai iluștri scriitori ai noștri: *Maiorescu*, *Delavrancea*, *Vlăhuță*, *Coșbuc*, *Iorga*, *Speranță*, etc. cuprinde — sub titlul de „Dascălii noștri” — scurte biografii ale profesorilor distinși de toate gradele, capitol, ce interesează în deosebi corpul didactic. Numărul considerabil de ilustrații artistice presărate prin cele 236 pagini și eleganța cu care e executat, face din acest calendar o lucrare unică, pe care o recomandăm cetitorilor noștri. Prețul 1.25 cor. Editura institutului de arte grafice „*Minerva*”, *București*, Str. *Regală* 6.

* **A apărut:** »*Amvonul bisericeii gr.-ort. române.*« Tomul I. *Predici: pentru toate Duminecile de peste an*, care se estinde pe 30 coale de tipar octav mare.

Pe lângă aceea, că se presintă elegant, fiind tipărit cu litere nouă, mai are și fiecare predică câte un clișeu, icoană sfântă.

Predicele cuprind citațiuni și pilde bogate din *Sf. Scriptură*, *Sf. Părinți*, *istoria clasică a anticității*, precum și din *istoria noastră națională*.

Eșind opul mult mai voluminos decât cum s'a crezut, prețul lui se urcă la 3 coroane.

Pentru spedarea mai cu înlesnire a opului P. T. abonenți sunt rugați a trimite prețul cărții adăugînd și 20 fil pentru francare.

Opul se poate procura dela autorul: *I. Nicorescu*, preot, prof. de rituale în *Arad*, str. *Révay* Nr. 10.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de paroch din parochia de clasa III-a din **S. Criștor** (protopopiatul *Tinca* com. *Bihor*) se escrie concurs cu termin de alegere pe ziua de 12/25 Februarie 903 pe lângă următorul salariu: 1) cvartir liber și grădină; 2) 12 jugere de pământ și 5 și jumătate competențe de imăș; 3) dela fie-care număr de casă câte una vică de grâu și jumătate vică de primăvări, ear' dela lăcăi și cei-ce locuiesc în filii jumătate ca dela cei cu case, numărul caselor 75 ear' numărul sufletelor 491 și stolele indatinat. 4) Intregirea de stat pentru cei fără VIII. cl. 420 cor. 14 fil. Se observă că alegîndul preot are să provadă catechisările la toți școlarii deobligați a frecventa școala cotidiană și de repetiție dela toate școalele aflătoare în comună fără privire la caracterul acelora și fără a aștepta remunerățiunea pentru acele catachisări dela comuna bisericească ori dela diecesă. Reflectanții resursele lor ajustate conform regulamentului pentru parochii adresate comitetului parochial au să le substearnă subscrisului protopop până în 9/22 Februarie a. c., ear' spre a-și arăta desteritateea în cele rituale are să se prezenteze în casa de rugăciune din acea comună. Dat în ședința comitetului parochial în **S. Criștor** la 31 Decemvrie v. 1902.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: NICOLAE ROCSIN, protopop

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a vacantului post de paroch din **Rădmănești**, tractul *Belințului*, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în organul diecesan „*Biserica și Școala*” din *Arad*.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1) O sesiune parochială de 32 jugere pământ, parte arător, parte fênaț; 2) Grădină parochială de 1200 stângeni □ cu fântână; 3) Stolele obicînuite; 4) Bir preoțesc de bucate, sau 80 fileri de număr și 5) Intregirea de la stat, care pentru preot cu evalificație sub 8 clase gimnasiale este 438 cor. 42 fileri.

Reflectanții la acest post au să-și aștearnă concursurile lor comitetului parochial gr.-or. rom. din *Rădmănești*, pe calea oficiului protopresbiteral gr.-or. rom. din *Belinț* (*Temesmegye*), în terminul indicat, instruite amăsurat legilor în vigoare, avînd a se presenta, tot în acest termen, în sf. biserica din *Rădmănești*, spre a-și arăta desteritateea în oficiul d-zeese, respective în cântări și tipic și în oratoria bisericească.

Rădmănești în 31 Decemvrie 1902.

Comitetul parochial.

În înțelegere cu mine: GERASIM SĚRB, m. p., protopresbiter gr.-or. rom.

—□—

2—3